

پیشنهاد عنوان فیلم پشت پرده یک مقاله مدت حدود ۱۵ دقیقه سبک داستانی و واقع گرایانه شخصیت هادو شخصیت اصلی؛ علی و دکتر رضایی مکان ها اتاق کار دانشجوی، دفتر استاد و محیط دانشگاه زبان فارسی صدا گف و گوهای طبیعی و راوی فارسی موسیقی ملایم و تأمل برانگیز زیر نویس فارسی قالب تصویری ۱۶:۹ پایانه نمایش اصول اخلاقی و پیام اصلی فیلم

عنوان سناریو: پشت پرده یک مقاله

موضوع: اخلاق در استفاده از هوش مصنوعی در پژوهش حسابداری

مدت پیشنهادی: ۱۲ تا ۱۵ دقیقه

قالب: فیلم داستانی با دو شخصیت اصلی

مخاطب: استادان دانشگاه، پژوهشگران، دانشجویان تحصیلات تکمیلی

پیام اصلی: هوش مصنوعی می تواند به پژوهش کمک کند، اما جایگزین صداقت علمی، تفکر انتقادی و مسئولیت پذیری پژوهشگر نیست.

صحنه اول: وسوسه سرعت

زمان: دقیقه ۰ تا ۲

مکان: اتاق کار علی، ساعت ۱۱ شب

اتاق نیمه تاریک است. چند کتاب حسابداری روی میز قرار دارد. صفحه لپ تاپ روشن است. علی، دانشجوی دکتری حسابداری، نگران به ساعت نگاه می کند. مهلت ارسال مقاله به یک همایش علمی نزدیک است.

علی (با نگرانی، زیر لب):

فقط سه روز تا پایان مهلت ارسال مقاله باقی مونده. هنوز چارچوب مقاله ام کامل نشده، منابع رو هم جمع نکردم. با این وضعیت چطور می تونم به موقع مقاله رو تحویل بدم؟

علی به لپ تاپ نگاه می کند و شروع به تایپ می کند.

علی:

از هوش مصنوعی می‌خواهم مقاله رو برام آماده کنه. موضوع هم مشخصه: تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود شرکت‌ها.

صدای تایپ شنیده می‌شود. علی درخواستش را می‌نویسد.

علی:

یک مقاله علمی کامل درباره تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود شرکت‌ها بنویس. مبانی نظری، پیشینه پژوهش، روش تحقیق، نتایج آماری و منابع معتبر هم داشته باشه.

چند لحظه بعد، متن طولانی روی صفحه ظاهر می‌شود. علی با رضایت لبخند می‌زند.

علی:

عجب! در چند دقیقه کاری رو انجام داد که شاید چند هفته زمان می‌برد. فقط باید اسم خودم رو اضافه کنم و مقاله رو بفرستم.

تصویر روی صفحه لپ‌تاپ ثابت می‌شود. موسیقی آرام اما کمی نگران‌کننده به گوش می‌رسد.

نوشته روی تصویر:

"آیا سریع‌تر نوشتن، به معنای بهتر پژوهش کردن است؟"

صحنه دوم: مقاله‌ای که بیش از حد کامل است

زمان: دقیقه ۲ تا ۴

مکان: دفتر استاد دانشگاه.

علی روبه‌روی دکتر رضایی، استاد حسابداری، نشسته است. لپ‌تاپش را باز می‌کند و مقاله را به استاد نشان می‌دهد.

علی:

استاد، مقاله‌ام رو آماده کردم. موضوعش تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود شرکت‌هاست. مبانی نظری، پیشینه، نتایج آماری و منابع هم تکمیل شده.

دکتر رضایی:

خیلی خوب. چقدر برای انجام پژوهش وقت گذاشتی؟

علی (با کمی مکث):

تقریباً چند ساعت.

دکتر رضایی:

چند ساعت؟ برای گردآوری پیشینه، تدوین روش تحقیق، تحلیل داده‌ها و نگارش مقاله؟

علی:

بیشتر کار رو هوش مصنوعی انجام داده. من موضوع رو مشخص کردم و از شما خواستم مقاله رو آماده کنه.

دکتر رضایی (بالحنی آرام و جدی):

استفاده از هوش مصنوعی به خودی خود ایرادی نداره. مسئله اینه که دقیقاً از شما چه استفاده‌ای کردی و چقدر خروجی اون رو بررسی کردی.

علی:

خب، منابع علمی هم آورده. نتایج آماری هم داره. حتی نوشته که کیفیت حساسی باعث کاهش مدیریت سود می‌شه.

دکتر رضایی:

علی جان، اجازه بده چند سؤال بپرسم. داده‌های آماری رو از کجا آوردی؟

علی:

هوش مصنوعی نتایج رو تولید کرده.

دکتر رضایی:

خودت داده‌های شرکت‌ها رو جمع‌آوری کردی؟ صورت‌های مالی رو بررسی کردی؟ مدل آماری رو اجرا کردی؟

علی (با تردید):

نه، هنوز این کارها رو انجام ندادم.

دکتر رضایی:

پس نتایجی که در مقاله نوشته شده، حاصل تحلیل واقعی تو نیست. باید بررسی کنیم که آیا اصلاً داده‌ای برای پشتیبانی از اون نتایج وجود داره یا نه.

علی به صفحه لپ‌تاپ نگاه می‌کند. لبخندش محو شده است.

صحنه سوم: منابعی که وجود ندارند

زمان: دقیقه ۴ تا ۶

دکتر رضایی یکی از منابع مقاله را انتخاب می‌کند.

دکتر رضایی:

این مقاله رو از کجا پیدا کردی؟

علی:

توی فهرست منابع هوش مصنوعی بود.

دکتر رضایی:

عنوان دقیقش رو جست‌وجو کردی؟ نام مجله، سال انتشار، نام نویسندگان و شناسه مقاله رو بررسی کردی؟

علی:

نه، فکر کردم وقتی هوش مصنوعی منبع رو معرفی می‌کنه، یعنی واقعیه.

دکتر رضایی:

این یکی از خطاهای مهم در استفاده از هوش مصنوعیه. ممکنه منبعی معرفی کنه که وجود نداره، یا مشخصات چند مقاله واقعی رو با هم ترکیب کنه. حتی ممکنه مقاله‌ای واقعی باشه، اما چیزی که تو به اون نسبت دادی در مقاله بیان نشده باشه.

علی:

یعنی ممکنه بخشی از پیشینه پژوهشم اشتباه باشه؟

دکتر رضایی:

بله. برای همین باید منابع رو از پایگاه‌های معتبر پیدا کنی و متن اصلی اون‌ها رو بخونی. هوش مصنوعی می‌تونه در جست‌وجو، دسته‌بندی و خلاصه‌سازی بهت کمک کنه؛ اما نمی‌تونه مسئولیت بررسی صحت منابع رو از دوش تو برداره.

علی یکی از منابع را جست‌وجو می‌کند. اطلاعات نمایش داده‌شده با مشخصات مقاله در فهرست منابع مطابقت ندارد.

علی (با نگرانی):

استاد، این منبع رو پیدا نمی‌کنم. یکی دیگه هم مشخصاتش با چیزی که اینجا نوشته فرق داره.

دکتر رضایی:

پس قبل از ارسال مقاله باید تمام منابع رو بررسی کنی. استاد به منبع ساختگی یا نسبت دادن ادعایی نادرست به یک پژوهشگر، اعتبار علمی مقاله رو زیر سؤال می‌بره.

نوشته روی تصویر:

منبعی که وجود ندارد، با استناد کردن واقعی نمی‌شود.

صحنه چهارم: داده‌های ساختگی

زمان: دقیقه ۶ تا ۸

استاد به جدول نتایج آماری مقاله نگاه می‌کند.

دکتر رضایی:

اینجا نوشته شده که ضریب تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود برابر با عدد مشخصیه و نتیجه هم از نظر آماری معناداره. این عدد رو چطور محاسبه کردی؟

علی:

هوش مصنوعی جدول رو تولید کرده.

دکتر رضایی:

بر اساس کدوم داده‌ها؟

علی:

داده‌ای بهش ندادم. فقط موضوع پژوهش رو توضیح دادم.

چند ثانیه سکوت برقرار می‌شود.

دکتر رضایی:

پس این نتایج، خروجی تحلیل آماری واقعی نیستند. اگر عددها بدون داده و تحلیل واقعی تولید شده باشند، نمی‌تونی اون‌ها رو به‌عنوان یافته‌های پژوهش ارائه کنی.

علی:

اما نتیجه از نظر علمی منطقی به نظر می‌رسه. خیلی از پژوهش‌ها هم همین رابطه رو بررسی کرده‌اند.

دکتر رضایی:

ممکنه فرضیه‌ای از نظر نظری منطقی باشه، اما این به معنای اثبات تجربی اون نیست. نتیجه پژوهش باید از داده‌های واقعی و روش تحلیل قابل دفاع به دست بیاد. حتی اگر نتیجه با انتظارات ما متفاوت باشه، باید همون نتیجه واقعی رو گزارش کنیم.

علی:

یعنی اگر نتیجه معنادار نباشه، باز هم باید گزارشش کنم؟

دکتر رضایی:

دقیقاً. پژوهش علمی برای کشف شواهد، نه برای تولید نتیجه‌ای که از قبل دوست داریم ببینیم.

علی (آرام‌تر):

حالا متوجه شدم. من به‌جای اینکه از هوش مصنوعی برای کمک به پژوهش استفاده کنم، ازش خواستم جای پژوهش رو بگیره.

نوشته روی تصویر:

نتیجه مطلوب، جایگزین نتیجه واقعی نیست.

صحنه پنجم: محرمانگی اطلاعات

زمان: دقیقه ۸ تا ۱۰

علی لپ تاپش را باز می کند و به استاد می گوید که برای تکمیل مقاله، اطلاعات یک شرکت را هم در اختیار هوش مصنوعی قرار داده است.

علی:

استاد، یک موضوع دیگه هم هست. من چند فایل از اطلاعات مالی شرکتی رو که قبلاً بررسی کرده بودم، در اختیار هوش مصنوعی گذاشتم تا تحلیلشون کنه. فکر کردم این کار باعث می شه نتیجه دقیق تری بگیرم.

دکتر رضایی (با نگرانی):

این اطلاعات عمومی بودند یا محرمانه؟

علی:

بخشی از اطلاعات مربوط به اسناد داخلی شرکت بود.

دکتر رضایی:

آیا مجوز داشتی که این اطلاعات رو در اختیار یک سامانه هوش مصنوعی قرار بدی؟

علی:

نه، درباره این موضوع فکر نکرده بودم.

دکتر رضایی:

در پژوهش حسابداری و حسابرسی، اطلاعات مالی ممکنه حاوی اسرار تجاری، اطلاعات شخصی یا داده های محرمانه باشن. قبل از استفاده از هر ابزار هوش مصنوعی باید شرایط محرمانگی، نحوه پردازش اطلاعات و مجوزهای لازم رو بررسی کنی.

علی:

پس حتی اگر هدفم پژوهش علمی باشه، نمی تونم هر اطلاعاتی رو وارد سامانه کنم؟

دکتر رضایی:

درست است. هدف علمی، به تنهایی مجوز افشای اطلاعات نیست. باید از داده های مجاز استفاده کنی و در صورت لزوم، اطلاعات رو به نحوی مناسب ناشناس سازی کنی. البته ناشناس سازی هم همیشه به تنهایی برای رفع همه خطرها کافی نیست.

علی:

متوجه شدم. قبل از استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی باید هم به اعتبار علمی توجه کنم و هم به محرمانگی اطلاعات.

دکتر رضایی:

و به این نکته هم توجه کن که استفاده از هوش مصنوعی باید با مقررات دانشگاه، الزامات حرفه‌ای و سیاست‌های نشریه یا همایش سازگار باشد.

صحنه ششم: تصمیم دشوار

زمان: دقیقه ۱۰ تا ۱۲

علی در خانه نشسته است. مقاله آماده ارسال روی صفحه لپ‌تاپ قرار دارد. او به دکمه ارسال نگاه می‌کند.

صدای درونی علی:

اگر همین الان مقاله رو بفرستم، شاید پذیرفته بشه. کسی هم شاید متوجه نشه که بعضی منابع رو بررسی نکردم یا داده‌ها واقعی نیستند. مکث.

اما اگر مقاله پذیرفته بشه، آیا واقعاً می‌تونم از نتایجش دفاع کنم؟ اگر داور منبعی رو بررسی کنه چه؟ اگر پرسه داده‌ها رو چطور تحلیل کردم چه جوابی دارم؟

علی پنجره ارسال مقاله را می‌بندد.

علی:

نه. این مقاله هنوز آماده نیست. باید از اول درست انجامش بدم.

او فایل مقاله را باز می‌کند و شروع به بررسی منابع می‌کند.

صدای راوی:

اخلاق پژوهش، فقط رعایت مقررات و پرهیز از تخلف نیست؛ بلکه پذیرش مسئولیت در برابر حقیقت علمی است. فناوری می‌تواند فرایند پژوهش را سریع‌تر کند، اما تصمیم درباره درستی، اعتبار و انتشار نتایج همچنان بر عهده پژوهشگر است.

صحنه هفتم: استفاده مسئولانه از هوش مصنوعی

زمان: ۱۲ تا ۱۴

چند هفته بعد. علی دوباره در دفتر استاد حضور دارد. این بار، پرونده‌ای منظم از منابع علمی و داده‌های پژوهش همراه اوست.

علی:

استاد، مقاله رو دوباره آماده کردم. این بار اول منابع رو از پایگاه‌های علمی پیدا کردم و متن اصلی مقاله‌ها رو خوندم. داده‌ها رو هم از منابع مجاز جمع‌آوری کردم و تحلیل آماری رو خودم انجام دادم.

دکتر رضایی:

از هوش مصنوعی هم استفاده کردی؟

علی:

بله. برای دسته‌بندی اولیه منابع، پیشنهاد ساختار مقاله و اصلاح نگارش ازش کمک گرفتم. اما همه منابع رو بررسی کردم، تحلیل‌ها رو با داده‌های واقعی انجام دادم و هر جا پیشنهادش با شواهد مطابقت نداشت، اصلاحش کردم.

دکتر رضایی:

استفاده از هوش مصنوعی زمانی ارزشمند می‌شه که به افزایش کیفیت پژوهش کمک کنه، نه اینکه جایگزین تفکر و مسئولیت پژوهشگر بشه. آیا سیاست همایش درباره استفاده از هوش مصنوعی رو هم بررسی کردی؟

علی:

بله. نحوه استفاده از هوش مصنوعی رو مطابق دستورالعمل همایش اعلام کردم و مسئولیت محتوای مقاله رو هم پذیرفتم.

دکتر رضایی:

خوب است. یادت باشه که ابزارها تغییر می‌کنن، اما اصول صداقت علمی ثابت می‌مونن.

علی:

حالا متوجه شدم که ارزش مقاله فقط به سرعت آماده شدن یا احتمال پذیرشش نیست. مهمه که بتونم از تمام منابع، داده‌ها و نتایجش دفاع کنم.

دکتر رضایی:

دقیقاً. پژوهشگر مسئولانه از فناوری استفاده می‌کند، خروجی‌ها رو راستی‌آزمایی می‌کند و اجازه نمی‌دهد سهولت کار، جای صداقت علمی رو بگیرد.

صحنه پایانی: پیام به مخاطبان همایش

زمان: دقیقه ۱۴ تا ۱۵

تصویر از دفتر استاد به یک سالن دانشگاهی تغییر می‌کند. چند پژوهشگر در حال گفت‌وگو هستند. موسیقی آرام پخش می‌شود.

صدای راوی:

هوش مصنوعی فرصت‌های تازه‌ای برای پژوهش در حسابداری و حسابرسی فراهم کرده است؛ از جست‌وجو و طبقه‌بندی منابع گرفته تا کمک به تحلیل و نگارش علمی. اما این فرصت‌ها بدون رعایت اصول اخلاقی می‌توانند به تهدیدی برای اعتبار پژوهش تبدیل شوند.

پژوهشگر مسئول باید منابع را بررسی کند، داده‌ها و نتایج واقعی را گزارش دهد، از اطلاعات محرمانه محافظت کند، نحوه استفاده از هوش مصنوعی را مطابق مقررات اعلام کند و مسئولیت نهایی محتوای پژوهش را بپذیرد، زیرا در نهایت، اعتبار علم نه به سرعت تولید متن، بلکه به صداقت در تولید دانش وابسته است.

تصویر به صفحه سیاه تبدیل می‌شود و جمله پایانی با حروف سفید ظاهر می‌شود.

هوش مصنوعی ابزار پژوهش است، نه جایگزین اخلاق پژوهش.

در ادامه، این پنج اصل روی صفحه نمایش داده می‌شوند:

۱. راستی‌آزمایی منابع: هیچ منبعی را بدون بررسی معتبر تلقی نکنید.
۲. صداقت در گزارش نتایج: داده یا نتیجه آماری ساختگی ارائه نکنید.
۳. حفظ محرمانگی: اطلاعات حساس را بدون مجوز در اختیار ابزارها قرار ندهید.
۴. شفافیت: استفاده از هوش مصنوعی را مطابق مقررات دانشگاه و همایش اعلام کنید.
۵. مسئولیت‌پذیری: مسئولیت نهایی محتوای پژوهش بر عهده پژوهشگر است.